

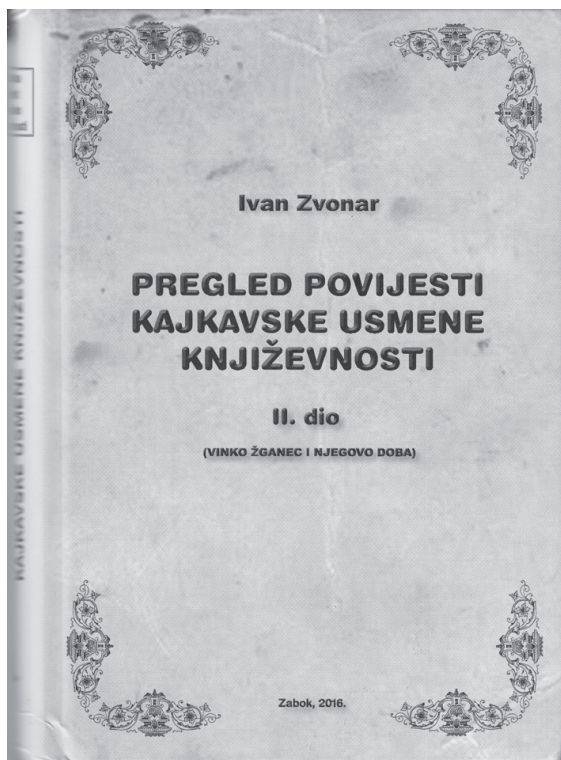
ORIGINALNA I VRSTNA ZVONAROVA
KNJIŽEVNOZNAKSTVENA BIOGRAFIJA VINKA ŽGANCA

(Ivan Zvonar: *Pregled povijesti kajkavske usmene književnosti*, II. dio, Hrvatska udruga
Muži zagorskoga srca, Zabok, 2016.)

Joža Skok, Zagreb

Zvonarova druga knjiga njegova *Pregleda povijesti kajkavske usmene književnosti* pod nazivom *Vinko Žganec i njegovo doba* posvećena je autoru koji je svojim životom i djelom u tolikoj mjeri genetski vezan uz tu književnost i njezinu afirmaciju, posebice kada je riječ o usmenom kajkavskom pjesništvu, da je postao njezinim svojevrsnim sinonimom. A to je postao obimnim, odnosno najobimnijim korpusom svoga etnografskog i melografskog rada kao njegov skupljač, tumač, znanstveni interpretator i afirmator. Po tim obilježjima svoga autorskog priloga kajkavskoj usmenoj književnosti, posebice kada je riječ o poeziji, Žganec je visoko nadmašio svoje prethodnike na tome području među kojima je najistaknutiji i njegov značajan prethodnik Franjo Šaver Kuhač, kao i suvremenike svoga doba u vremenskom razdoblju najvećeg dijela 20. stoljeća, to jest od sredine dvadesetih do sredine sedamdesetih godina.

Kao autor prvog dijela *svoga pregleda* kajkavske usmene književnosti Zvonar se s razlogom odlučio da drugu knjigu te *povijesti* posveti upravo Žgancu, dok će treća biti posvećena njegovu dobu i suvremenicima. U susretu s takvom originalnom koncepcijom Zvonarove troknjižne koncepcije valja odmah istaći kako se radi o jedinstvenom književnopovijesnom konceptu prema kojemu se paralelna autorska pažnja poklanja - uz književnoteorijski i književnoestetski izbor književne građe kakva je temeljnicom svake književne povijesti - pozornost se, dakle, svraća i na neodvojivi dio te građe, odnosno povijesti što ga čini i udio svih onih autora, odnosno književnih kritičara i povjesničara, koji su zaslužni i za otkriće i za identifikaciju ključnih književnopovijesnih činjenica. Nema pak nikakve sumnje da je Ivan Zvonar, koji se prvim djelom svoje povijesti afirmirao, otkrio i potvrdio kao najvrjedniji poznavatelj hrvatskoga

Naslovnica Zvonarova Pregleda povijesti kajkavske usmene književnosti, II. dio

usmenoga pjesništva, a pri tom ni drugi žanrovi nisu isključeni, bio najpozvaniji da se predstavi i potvrdi i kao autor ove posebne, druge knjige, posvećene Vinku Žgancu.

Da je u život i Žgančevo djelo najupućeniji Zvonar je potvrdio nizom svojih ranijih stručnih i znanstvenih radova, od biografskobibliografskih tekstova do studija o Žgancu koje pripadaju najužem korpusu literature o tom autoru čije se ime najučestalije ponavlja već u prvoj knjizi. U svojoj knjizi *Garestinski gartlic rieči*, u eseju posvećenom upravo Ivanu Zvonaru opravdanim sam razlogom istaknuo kako je Zvonimir Bartolić, eksplicirajući širok raspon tema i Zvonarovih analitičkih pristupa usmenoj književnosti doista objektivno zaključio kako “u Zvonarovu znanstvenom korpusu središnje mjesto pripada studijskoj raspravi *Osnovne značajke etnografskog i melografskog rada akademika Žganca*”. U svojoj ocjeni Bartolić izdvaja dvije temeljne značajke Zvonarova pristupa koje se najizrazitije uočuju u njegovoj metodologiji koja ga otkriva “kao vrstnog pedagoga, ali i kao vrlo afirmiranog stručnjaka koji svoje radove opskrbljuje i brojnom znanstvenom aparaturom te upućuje tako čitatelje na vlastita istraživanja pojedinih tema”.

Bartolićevo apostrofiranje navedene Zvonarove studije zapravo je i njezino uvrštavanje među najznačajnije radove o Žgancu, a od kojih sâm Zvonar iz obilne kritičke literature o njemu posebice izdvaja upravo Bartolićev esej *Jedan bogat i plodan život i 50. obljetnica prvog sveska “Hrvatskih pučkih popijevaka iz Međimurja”*, nastao 1965. godine, dva rada Jerka Bezića, *Akademik Vinko Žganec* (nekrolog iz 1977.) i *Četiri*

razdoblja u etnomuzikološkom radu Vinka Žganca iz 1990. te opširna Biografija Vinka Žganca autora Miroslava Vuka iz 1990. A svi se kasniji članci, prikazi i rasprave, prema Zvonaru, temelje na podacima iz citiranih radova kojima je sâm Zvonar priključio i svoje tekstove, uz one Mirka Mirkovića, Stjepana Hranjeca, Dragice Šimunković, Tanje Perić-Polonijo i Anđele Frančić. Međutim, temeljna okosnica Zvonarove knjige o Žgancu primarno je njegova osobna, spomenuta studija koja doista pripada samom vrhu i najrigoroznijem izboru kritičke literature o njemu.

Poznavajući u tančinu Žgančevu građansku biografiju i njegov obiman stvaralački korpus, Zvonar se nije opredijelio za standardnu autorsku monografiju - odlučivši se primarno za Žgančevu književnopovijesnu i književnoznanstvenu biografiju. Upravo je stoga Žgančev životopis, Žgančevu kulturnu i književnu djelatnost, društvenu i političku aktivnost iznio u najsazetijim obliku opredijelivši se da u najširem obujmu bude što pouzdaniji vodič kroz životni i znanstveni Žgančev melografski i etnografski rad. S tim u vezi valja posebno svratiti pozornost na Zvonarovo **osobno** objašnjenje svog autorskog pristupa prema kojemu je njegova osobna pažnja, *sukladno glavnom naslovu posvećena usmenoknjiževnoj sastavnici skupljenih i objavljenih zapisa pri čemu se ipak nisu mogli, a nisu ni smjeli izbjeći kraći osvrti i na Žgančev životopis te njegov širi znanstveni i društveni rad.* A za temeljnicu Zvonarova pristupa jednako je tako značajna i njegova osobna ocjena Žgančeva djela "jer ono što je Žganec ostavio u nasljeđe hrvatskoj usmenoj književnosti i po količini i po korektnosti prezentacije daleko nadmašuje sve ono što je do njegova vremena, isključivo slovima i zapisima zapisano na kajkavskom govornom prostoru".

Upravo na navedenim osnovama Zvonar je ilustrirao genezu Žgančeva opusa temeljeći ga na neospornom afirmativnom pristupu, ali i objektivnim, makar uzgrednim, kritičkim zamjedbama koje nikad ne dovode u pitanje autentičnost Žgančevih zapisa, posebice zbog nekih filoloških nedosljednosti u njihovu bilježenju. Provodeći nas vremenskim slijedom objave tekstova svih Žgančevih knjiga, kako onih autorskih tako i onih koje potpisuje kao priređivač, a koje su objavljene od 1916. do danas, Zvonar nas pouzdano upoznaje s doista iznimnim usmenim književnopovijesnim blagom cjelokupne hrvatske usmene kulture. U pristupu izabranim i obilato prisutnim tekstovima u knjizi o Žgancu, Zvonar nas sugestivno plijeni i vrlo širokim spektrom svojih interpretacija koje su potkrijepljene kreativnom sintezom filološkog, književno-estetskog i komparatističkog pristupa. A u sintezi tih kreativnih pristupa Žgančeva književnopovijesna biografija potvrđuje svoga autora kao jednog od najvršnjih na području kajkavske usmene književnosti kao što potvrđuje opravdanim i kreativnim i originalnim *troslojni*, odnosno *troknjižni* koncept *pregleda*, odnosno povijesti kajkavskog usmenog pjesništva.

Odužujući se na takav uspješan način Žgancu kao i njegovu djelu Zvonar nas svojom knjigom podsjeća i na onaj dio Žgančeva opusa s oko dvije tisuće tekstova

i napjeva koje je još za života u suradnji s Miroslavom Vukom namjeravao objaviti u deset ili jedanaest svezaka. Iz te su bogate ostavštine dosad objavljene svega tri knjige dok preostale, arhivirane u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, polako trunu u iščekivanju svoga neizvjesnog izlaska. Zvonarov depresivan vapaj nad njihovom sudbinom poziv je i izazov da se ta neizvjesnost izbjegne i da ova njegova knjiga pridonese ispunjenju duga prema Žgančevoj ostavštini koja možda neće svojom objavom promijeniti sliku o Žgančevoj izuzetnosti, ali će tu iznimnost u najvećoj mjeri proširiti i potvrditi.